

*Карпенко О.В. - к. с.-г. н., доцент кафедри технологій виробництва та переробки с.-г. продукції імені академіка В. Г. Пелиха, Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна
karpenkoaleksandr494@gmail.com.*

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ У ПТАХІВНИЦТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Птахівництво – одна з прогресивних галузей, що має короткий термін обороту фінансових засобів. Однак, в умовах світових цін на енергоносії, корми, вітаміни, лікарські препарати, технологічне устаткування і матеріали, виробництво продуктів птахівництва може стати низькорентабельним і, звичайно, неконкурентоспроможним [1].

Останнім часом рівень рентабельності птахофабрик дещо знизився. На те, звичайно, є причина, і не одна. Це і високі, постійно зростаючі ціни на природні ресурси, і проблема збуту продукції. Імпорتنі яйця, займаючи на ринку до 30%, впливають на вітчизняне птахівництво. До того ж ріст роздрібних цін на продукцію значно відстає від росту цін на сировину і тарифи на послуги. Ціни на яйце часто нижче їхньої собівартості, що обумовлює негативні тенденції в розвитку галузі. Ще одна причина недоодержання прибутку виробниками — велика кількість посередників. Тому виробникам необхідно цілком узяти на себе підготовку продукції до реалізації, уміло поєднувати роздрібну торгівлю у власних фірмових магазинах з оптовим продажем продукції, у тому числі і закордонних покупцях [1].

На даний час актуальною проблемою залишається глибока переробка харчових яєць. Щоб розширити ринок споживання яєць, особливо в період кризи, необхідно налагодити в Україні переробку яєць. Це в першу чергу — виготовлення яєчного порошку. Необхідно прийняти на рівні уряду заходи для широкого використання цього яєчного порошку усередині країни, використання

в кондитерській промисловості його заміників, заборонивши імпорту в Україну яєчного порошку від закордонних виробників. Заслужує на увагу питання одержання яєць зі специфічними властивостями: йодованих, збагачених вітамінами, зі «здоровим» жовтком (скоректованим співвідношенням ненасичених і насичених жирних кислот), зі зниженим змістом холестерину. Особливо привабливим є одержання яєць категорії «органік». У даний час немає технологій одержання таких цінних різноманітних продуктів харчування, немає стандартів на ці нові види яєць, а також продуктів їхньої переробки [2].

З метою підвищення прибутковості птахівничих господарств і зменшення кількості нереалізованих харчових яєць в Україні необхідно створити крупні переробні підприємства, або цехи на птахофабриках.

Не менш важливою залишається проблема кормів. В Україні відсутній дієвий контроль якості кормів, особливо кормових добавок, а згодовування птахам недоброякісних кормів знижує якість як інкубаційних так і харчових яєць, наносить шкоду здоров'ю людей. У структурі собівартості продукції птахівництва найбільшу питому вагу займають саме корми. На їхню частку припадає 65...75 % усіх витрат. Успішний розвиток птахівництва суттєво залежить від забезпечення птахів повнораціонними комбікормами та їх вартості. Зернові продукти у вартісному вираженні складають до 50%. Білково-вітамінні і мінеральні добавки в цьому зв'язку мають не менш важливе значення в порівнянні з зерном. Тому, одним із нових напрямків у годівлі птахів є скорочення частки зерна в раціонах і пошук нових еквівалентних джерел енергії і протеїну. Як заміники дорогих зернових у раціонах птахів можна використовувати рапс, люпин, просо, боєнські відходи, продукти мікробіологічного синтезу, сапропель та інші нетрадиційні корми [3].

Технологічне устаткування є найважливішою складовою у виробництві птахівничої продукції. На сьогоднішній день в Україні багато птахівничих господарств використовують застаріле обладнання. У більшості устаткування термін амортизації вже перевищив норматив (7-8 років) у 2-3 рази. Затримки платежів і диспаритет цін зупинили відновлення техніки. Це істотно стримує

подальший розвиток птахівництва, доля якого визначається саме сьогодні. Необхідно корінне технічне переозброєння галузі в цілому на основі повномасштабного впровадження енергозберігаючих технологій, щоб у кілька разів скоротити витрати енергоносіїв, води, видаткових матеріалів, витрати на одиницю продукції, виробленої в птахівництві. Для цього необхідно: провести реконструкцію пташників на птахофабриках, морально і фізично зношене устаткування змінювати тільки на сучасне, що відповідає світовим технологіям утримання птахів; реконструювати діюче технологічне устаткування з заміною проточної системи поїння на ніпельну чи мікрочашкову, скребкової системи збирання посліду на стрічкову; перевести опалювальні системи птахівничих підприємств на газовий локальний обігрів приміщень, що забезпечить поліпшення мікроклімату й економію електроенергії і палива у 2 рази; використовувати нових підхід до проведення штучного линяння курей, коли терміни позбавлення корму диференціюють у залежності від живої маси птахів і терміну повного припинення яйцекладки. Прискорений метод проведення примусового линяння передбачає енергозберігаючий режим освітлення. Застосування примусового линяння промислових несучок зменшує потребу в ремонтному молодняку на 30...33%. Економічний ефект складає 6...10 грн. на 1 несучку [5].

Не менш важливою залишається проблема екологічного характеру. Сучасні птахівничі підприємства при утриманні значного поголів'я птиці на порівняно великих площах стикаються з серйозною проблемою- видаленням та утилізацією пташиного посліду ,який щоденно у великій кількості накопичується в господарстві та представляє значну екологічну небезпеку. При неправильній або несвоєчасній утилізації посліду відбувається забруднення повітряного середовища, ґрунту, водоймищ, підземних вод токсичними речовинами із не приємним запахом (аміаком, сірководнем, вуглеводнями, нітратами, меркаптанами та ін.). Проблема утилізації пташиного посліду ускладнюється тим, що в багатьох птахофабриках використовують застаріле технологічне обладнання для збирання посліду, а також розбавляють його водою

що призводить до збільшення і до цього великої кількості посліду. А це веде до збільшення транспортних витрат, потреби на збільшення площ для зберігання посліду, затрат на його переробку. При зберіганні рідкого посліду збільшується втрати поживних речовин при порівнянні із зберіганням посліду з натуральною вологою або підсушеного, збільшується його вплив на навколишнє середовище.

Таким чином можна зробити висновок, що для збереження галузі, забезпечення конкурентоспроможності і розширеного відтворення необхідно впровадити комплексні та якісні зміни у галузь птахівництва відповідно до світових. Необхідно інтенсивно впроваджувати нові технології утримання, годівлі, ветеринарно-профілактичних і екологічних заходів [6].

Список літератури:

1. Бородай В.П., Сахацький М.І., Мельник В.В. та ін. Технологія виробництва продукції птахівництва. К.: Нова книга, 2006. С. 12-14.
2. Портрет органічних яєць. URL: <https://www.organic.ua/uk/2010/06/313-portret-organichnyh-jajec> (дата звернення 09.03.2026).
3. Майбутнє годівлі птиці: українські реалії, світові тренди та потенціал біотехнологій. URL: <https://agroportal.ua/blogs/maybutnye-godivli-ptici-ukrajinski-realiji-svitovi-trendi-ta-potencial-biotehnologiy> (дата звернення 09.03.2026)
5. Лемешева М.М. Птахівництво. Довідник з технології вирощування птиці: Підручник. Харків: Еспада, 2002. С.358-376.
6. Мельник В.О. Екологічні проблеми сучасного птахівництва. Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Птахівництво». Харків. 2009. Випуск 63. С 1-15.